

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 3 від 24.03.2025 р.

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

Програма

фахового іспиту з української мови і літератури

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Спеціальність:

B11 Філологія

Освітня програма:

2.B11.01.01 Українська мова та література

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної та
начальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри української літератури,
компаративістики і грінченкознавства і

кафедри української мови
Протокол № 4 від «17» березня 2025 р.

Олена БРОВКО

Михайло ВІНТОНІВ

Київ - 2025

Пояснювальна записка

Нові завдання вищої школи вимагають сучасних підходів до програми вступного іспиту з української мови та літератури, вироблення єдиних критеріїв до перевірки філологічної підготовки тих, хто прагне здобути кваліфікацію бакалавра філології за спеціалізацією “Українська мова і література” на основі здобутого ступеня вищої освіти та відповідно до п. 2.1.7. Правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка в 2025 році.

Фаховий іспит з української мови і літератури складається з трьох питань: українська мова, українська література, аналіз речення.

Форма проведення – комбінована (письмове тестування).

Програма формується на базі навчальних програм закладів I-II рівнів акредитації.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Мовлення як предмет стилістики і культури мовлення. Синоніміка і варіативність як базові поняття стилістики і культури мовлення. Стилiстична норма і стилістична помилка.

Практична стилістика і культура мовлення

Стилiстичні засоби фонетики. Милозвучність української мови – характерна ознака всіх її стилів. Норми вимови.

Правопис. Складні випадки правопису м'якого знака, апострофа, великої букви, слів з ненаголошеними голосними, подвоєнням та подовженням приголосних, спрощенням у групах приголосних, чергування голосних і приголосних звуків, слів іншомовного походження.

Культура мовлення. Орфоепічні норми вимови голосних і приголосних звуків, звукосполучень.

Стилiстичні засоби лексикології та фразеології

Слово і його лексичне значення. Синоніми. Антоніми. Пароніми.

Фразеологізми, їх багатозначність, синонімія та антонімія фразеологізмів.

Культура мовлення. Лексичні норми: використання слів у властивому їм значенні та правильне поєднання слів за змістом у реченні і словосполученні. Запобігання недоречному вживанню емоційно забарвлених слів, невинуватданому використанню просторічних, діалектних, запозичених слів.

Словотворчі засоби стилістики

Стилiстичне забарвлення значущих частин слова: префіксів і суфіксів.

Правопис. Основні орфограми в коренях, префіксах та суфіксах.

Культура мовлення. Словотворчі норми (правильне творення слів).

Конспект як різновид стислого переказу висловлювань, що сприймаються на слух. Конспект прочитаної науково-популярної статті. Тематичні виписки, план (складний), тези.

Практична стилістика і культура мовлення

Морфологічні засоби стилістики. Порівняння.

Правопис. Складні випадки правопису різних частин мови: написання складних слів, часток *не* і *ні* з різними частинами мови та інші теми, визначені викладачем.

Стилістика простих речень

Види простих речень їх стилістичне використання. **Правопис.**

Пунктограми у простому реченні **Стилістика складних речень**

Смислові відношення між частинами складного речення.

Культура мовлення. Синоніміка складних речень.

Правопис. Пунктограми у складному реченні.

Стилістика речень з різними способами вираження чужого мовлення

Пряма і непряма мова, їх призначення.

Культура мовлення. Стилістичні особливості авторських слів при прямій мові. Синоніміка речень з прямою мовою, реплік у діалозі і непрямій мові.

Правопис. Пунктограми при прямій мові та діалозі.

Функціональна стилістика і культура мовлення

Мовлення як предмет вивчення стилістики і культури мовлення. Мовлення розмовне і книжне, їх співвідношення та особливості. Поняття стилю мовлення. *Стили мовлення*: розмовний, науковий, офіційно-діловий, художній і публіцистичний.

Культура мовлення. Вимоги до культури мовлення (змістовність, логічність, точність, виразність, доречність).

Риторика. Підготовка публічного виступу

Вибір теми, визначення мети виступу. Залежність теми, жанру висловлення, задуму і мети (інформування, переконання, заклик до дії тощо) від складу слухачів, відведеного часу та ін. Добір матеріалу і його систематизація. Складання бібліографії. Робота з джерелами інформації. Види запису зібраного матеріалу для виступу (докладний запис виступу, його конспект, тези, докладний план і короткий план). Композиція ораторського виступу.

Відбір мовних засобів залежно від мети спілкування і адресата мовлення. Удосконалення виступу з погляду вимог до культури мовлення (змістовність, логічність, доказовість, виразність, точність, правильність).

Основні прийоми запам'ятовування (повторення матеріалу вголос з елементами заучування, переказування виступу тощо).

Виступ з промовою

Основні способи виступу (читання тексту промови, відтворення його по

пам'яті із читанням окремих фрагментів, вільна імпровізація, відповіді на запитання, ведення полеміки). Використання прийомів встановлення і збереження контакту з аудиторією. Роль початкової фрази перед виступом. Культура публічного виступу.

Ділові папери

Автобіографія. Заява. Пояснювальна записка. Розписка. Доручення. Протокол.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Усна народна творчість.

Жанрова система українського фольклору. Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень. Історичні пісні «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Пісні Марусі Чурай «Віють вітри, віють буйні», «За світ встали козаченьки».

Давня українська література.

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про хрещення киян князем Володимиром). Жанрова природа «Слова о полку Ігоревім». Фольклорні впливи у творі.

Жанрова і художня своєрідність творчості Григорія Сковороди.

«De libertate», «Всякому місту звичай і права», «Бджола і Шершень», афоризми.

Література наприкінці XVIII – XIX ст.

«Енеїда» І. Котляревського: джерела, жанр, місце в історії української літератури. «Наталка Полтавка»: жанр, конфлікт, образи-персонажі.

Своєрідність розвитку романтизму в українській літературі XIX ст. Жанр балади у творчості Т. Шевченка. Жанрово-стильова своєрідність поезії Т. Шевченка періоду «трьох літ» («Сон», «Кавказ», «Як умру, то поховайте...», «І мертвим, і живим...»).

«Чорна рада» П. Куліша як перший історичний роман в українській літературі.

Повість «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького: соціально-побутова повість-хроніка, реалізм твору, актуальність проблематики; відображення українського менталітету у творі; традиції народного побуту й моралі.

Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: національна і соціальна проблематика роману (1, 4 частини твору).

Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля»: тематика, специфіка конфлікту, характеристика персонажів.

Іван Франко. «Захар Беркут». «Чого являєшся мені у сні?...» як зразок інтимної лірики поета. Проблема вождя і народу в поемі І. Франка

«Мойсей».

Література кінця XIX – початку XX століття.

Модернізм як художня система в українській літературі межі століть: типологія, течії.

Повість М. Коцюбинського «Тіні забутих предків»: ідейний зміст, образна структура. Риси імпресіоністичної образності в новелістиці М. Коцюбинського («Intermezzo»).

Неоромантизм у творчості Лесі Українки. Художня інтерпретація міфологічних образів і мотивів у драмі-феєрії «Лісова пісня». «Contra spem spero!».

Проблема становлення експресіонізму в українській літературі (на матеріалі творчості В. Стефаника). «Камінний хрест».

О. Кобилянська «Valse melancholique».

Поетичний процес межі століть (лірика М. Вороного, Олександра Олеся, Лесі Українки). М. Вороний «Блакитна Панна», Олександр Олесь «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий».

Література XX століття.

Провідні мотиви збірки «Сонячні кларнети» П. Тичини (на матеріалі поезій «О, панно Інно...», «Пам'яти тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...»).

Лірика М. Рильського («У теплі дні збирання винограду»).

«Я (Романтика)» М. Хвильового: проблематика, специфіка конфлікту, ідейні акценти.

Проза Ю. Яновського («Майстер корабля»).

«Місто» В. Підмогильного як урбаністичний роман.

Жанрова своєрідність «усмішок» Остапа Вишні («Моя автобіографія», «Сом»).

Творчі пошуки Миколи Куліша: стильовий вимір (на прикладі комедії «Мина Мазайло»).

Кіноповість як жанр української літератури (О. Довженко «Зачарована Десна»).

«Любіть Україну!» В. Сосюри: драматична доля твору; звеличення образу України у вірші.

Богдан-Ігор Антонич «Різдво».

А. Малишко «Пісня про рушник»

Українська поезія 1960-х-1980-х років. Лірика та ліро-епос І. Драча («Балада про соняшник»), Л. Костенко («Страшні слова, коли вони мовчать», «Маруся Чурай»), В. Симоненка («Ти знаєш, що ти – людина...», «Лебеді материнства». «Задивляюсь у твої зіниці»), Д. Павличка (Два кольори)), В. Стуса («Господи, гніву пречистого...»). В. Голобородько «Наша мова».

Літературознавчий аналіз новели Г. Тютюнника «Три зозулі з поклоном».

Творчість українських письменників-емігрантів.

Роздуми про митця і мистецтво в поезії Є. Маланюка «Уривок з поеми».

Іван Багряний «Тигролови»: специфіка жанру, проблематики, ідейні акценти.

Сучасний літературний процес.

Загальний огляд сучасної української літератури, її основні тенденції. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва, його визначальні риси. Аналіз одного твору сучасного українського письменника (за вибором).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.

1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.
--------	--

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Українська мова

Основна

1. Бабій І.М., Лісняк Н.І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Тернопіль, Навчальна книга Богдан. 2021. 104 с.
2. Вербич С.О. Граматика української мови в таблицях за оновленим правописом. Київ, Арій. 2022. 128с.
3. Вінтонів М. О. Динаміка методів і напрямів синтаксичного аналізу речень. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип.33, том 1. 2020. С. 145 – 150
4. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
5. Гримашевич Г. І. Морфемологія та дериватологія (курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти). Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. 156 с.
6. Пискач О. Д., Гоца Е.Д. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія : навчально-методичний посібник для студентів І курсу українського відділення філологічного факультету / рец. : О. В. Лавер; від. за вип. Н. Ф. Венжинович. Ужгород, 2022. 116 с.
7. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 393 с.

Додаткова

Українська література

Основна

1. Білоус П. В. Історія української літератури XI–XVIII ст.: навч. посібн. Київ : ВЦ Академія, 2009. 426 с.
1. Історія української літератури XIX ст.: У 2 кн.: Підручник / За ред. О. Д. Гнідан. Київ: Либідь, 2006.
2. Історія української літератури: кінець XIX–поч. XXI ст.: підручник : у 10 т. Т. 7 : Випробування репресіями і війною / Ю. І. Ковалів. Київ : Академія, 2020. 528 с.
3. Руснак І. Український фольклор: навч. носібн. Київ:

Академія, 2010. 300 с.

4. Орлова О.В., Орлов О.П. Основи літературознавства. Тексти лекцій: навчально-методичний посібник для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» Полтава: ПНПУ, 2020. 134 с.

Додаткова

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. Київ: Грамота, 2018. 256 с.

2. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. Київ: Грамота, 2019. 256 с.

3. Борзенко О., Лобусова О. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 240 с.

4. Борзенко О., Лобусова О. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 240 с.

5. Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. Київ: УОВЦ «Оріон», 2018. 320 с.

6. Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. Київ: Вид. дім «Освіта», 2019. 256 с.

7. Слоньовська О., Мафтин Н. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. Київ: Літера ЛТД, 2018. 224 с.

8. Слоньовська О., Мафтин Н. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. Київ: Літера ЛТД, 2018. 256 с.

9. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. / Фасоля А. та ін. Київ: Педагогічна думка, 2018. 192 с.

10. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. / Фасоля А. та ін. Київ: УОВЦ «Оріон», 2019. 240 с.

11. Орлова О., Радченко І., Панченков А., Мелешко В. Українська література. Довідник для абітурієнтів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Літера, 2014. 544 с.